

raport

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

Rynek Biur Podróży 2008

dynamika • wskaźniki • prognozy

MERLIN X

Po prostu łatwiejsze rezerwacje!

Wielofunkcyjny system rezerwacyjny skupiający wiodących organizatorów turystyki w Polsce:

Szczegółowe informacje znajdziesz na stronie:

www.merlinx.pl

oraz pod numerem telefonu: +48 71 785 92 70.

OPLATA ZA KORZYSTANIE Z SYSTEMU MERLIN.X:

80 PLN miesięcznie (cena netto)

Powyżej 16 rezerwacji w miesiącu system jest

bezpłatny!

ELEKTRONICZNE SYSTEMY SPRZEDAŻY SP. Z O. O.

ALMAMER

WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNA

studia I i II stopnia

EKONOMIA

- Biznes międzynarodowy
- Ekonomika przedsiębiorstw
- Finanse i bankowość
- Gospodarka nieruchomościami
- Logistyka w działalności gospodarczej
- Rachunkowość
- Zarządzanie logistyczne
- Zarządzanie w biznesie

TURYSTYKA I REKREACJA

- Hotelarstwo i gastronomia
- Obsługa ruchu turystycznego
- Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii
- Zarządzanie w turystyce i rekreacji

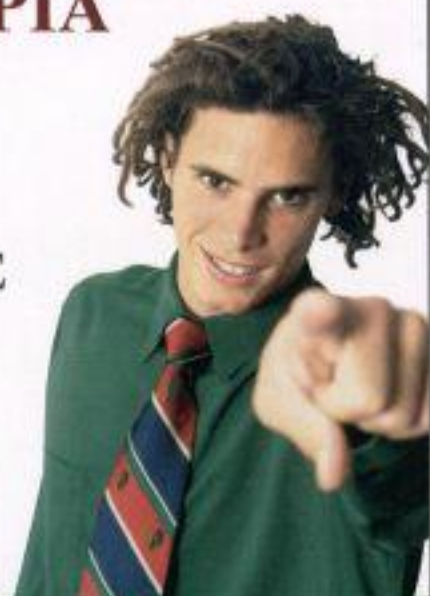
POLITOLOGIA

- Administracja publiczna
- Komunikacja społeczna
- Współpraca międzynarodowa

FIZJOTERAPIA

- Fizjoterapia

STUDIA PODYPLOMOWE

www.almamer.pl

☎ **022 321 85 55**

ALMAMER Wyższa Szkoła Ekonomiczna
ul. Wolska 43, 01-201 Warszawa
rekrutacja@almamer.pl

raport

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

Instytut Turystyki
Wiadomości Turystyczne

Rynek Biur Podróży 2008

dr Krzysztof Łopaciński

dr Tomasz Dziedzic

mgr Maria Byszewska-Dawidek

Redakcja:
Liliana Olchowik
Wiadomości Turystyczne

10220

Warszawa, czerwiec 2008

Instytut Turystyki
Raport opracowano w Instytucie Turystyki
02-511 Warszawa, ul. Merliniego 9a
tel. (22) 844 63 47, fax (22) 844 12 63
e-mail: it@intur.com.pl, www.intur.com.pl
prezes zarządu dr Krzysztof Łopaciński

Wydawca: Eurosystem – Jarosław Śleszyński
02-034 Warszawa, ul. Wawelska 78 ap. 30
tel. (22) 822 20 16, fax (22) 823 78 83
e-mail: eurosyst@pro.onet.pl, www.eurosyst.pl
Skład i łamanie: Studio4you, Iwona Bóta

Spis treści

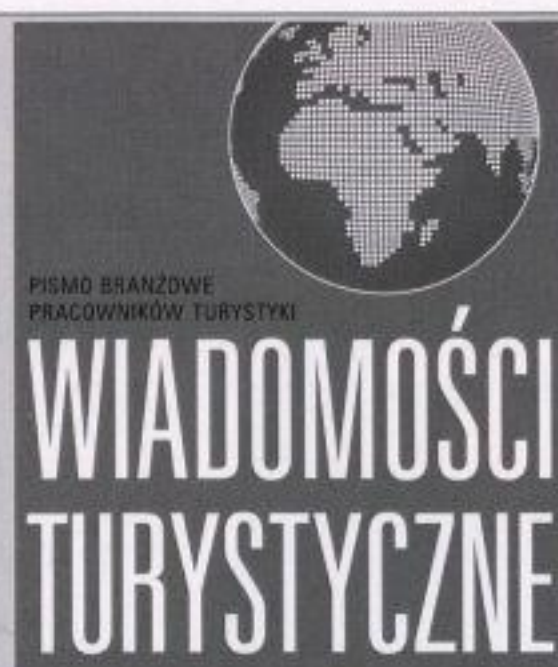
Wstęp	str. 5
Rozdział 1	
Biura Podróży w Europie	str. 6
Rozdział 2	
Biura Podróży w Polsce (na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników)	str. 7
Rozdział 3	
Podział biur podróży według struktury terytorialnej kraju	str. 11
Rozdział 4	
Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych do Polski oraz w podróżach Polaków (krajowych i zagranicznych)	str. 13
Rozdział 5	
Sytuacja ekonomiczna biur podróży w Polsce	str. 16
Rozdział 6	
Zatrudnienie w biurach podróży w Polsce	str. 20
Zakończenie	str. 21

Zamów cyfrowe wydanie
Wiadomości Turystycznych

Wygoda | Szybki dostęp do informacji | Pojemne archiwum

Pobierz bezpłatny egzemplarz www.netpres.pl

Prenumerata egzemplarzy drukowanych: www.eurosys.pl, prenumerata@2eurosys.pl

Wstęp

Kolejny raport „Rynek Biur Podróży 2008” przygotowany przez Instytut Turystyki, a wydany przez „Wiadomości Turystyczne”, ukazuje się jeszcze przed opublikowaniem przez Główny Urząd Statystyczny szeregu danych dotyczących sytuacji w sektorze biur podróży w 2007 roku. Wykorzystaliśmy jednak aktualną wiedzę, własne dane i obserwacje, tak by obraz sytuacji na rynku turystycznym, który Państwu prezentujemy, był możliwie pełny i aktualny.

W 2007 i pierwszej połowie 2008 roku prasa turystyczna donosiła o poprawiającej się sytuacji ekonomicznej biur podróży, w Polsce. Szefowie, szczególnie dużych biur podróży wskazywali na poprawiającą się koniunkturę w sprzedaży wycieczek i pobytów zagranicznych. Zgodnie z wieloma opiniami zmieniły się, w sposób korzystny dla biznesu turystycznego, zachowania klientów. Zdecydowanie wzrosło zainteresowanie wcześniejszymi rezerwacjami, a co za tym idzie – wcześniejszym wykupywaniem oferty. Coraz częściej decyzje o letnich wyjazdach podejmowane są już w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Od kilku lat rośnie zainteresowanie wyjazdami poza miesiącami wakacyjnymi, szczególnie w okresie przedłużonych weekendów wiosennych.

Wysoki kurs złotego w stosunku do najpopularniejszych walut obcych utrzymał w ryzach ceny oferty biur podróży, a ponad 10-procentowy (przeciętnie) wzrost dochodów mieszkańców Polski zaowocował zainteresowaniem wycieczkami zagranicznymi nowych segmentów rynku. Wzrósł popyt na droższe wyjazdy.

Spadek przychodów małych biur podróży w 2005 roku okazał się na szczęście krótkotrwały – już w 2006 roku przychody wszystkich biur podróży wzrosły o 19,2% do poziomu 6,2 mld zł. Według wstępnych szacunków przychody w 2007 roku po raz kolejny były wyższe (tym razem o ok. 8,1%) od roku poprzedniego i wyniosły ok. 6,7 mld zł.

Przyczyn dobrej koniunktury jest więcej. Od kilku lat liczba biur podróży spadała, można więc przypuszczać, że te, które pozostały na rynku, zarabiają więcej i są w lepszej kondycji finansowej. Warto zwrócić uwagę, że roczne obroty stu największych biur podróży na rynku w 2006 roku osiągnęły prawie 3,3 mld zł i były o 17,9% wyższe niż w 2005 roku. Szacuje się, że w 2007 roku duże biura osiągnęły przychody w wysokości 3,7 mld zł, to jest o 12,1% większe niż w roku poprzednim.

W styczniu 2008 roku w centralnej ewidencji znajdowało się 2846 biur, to jest o 5,9% więcej niż w roku poprzednim. W ubiegłych latach, jak podkreślaliśmy, podstawowym problemem był duży spadek liczby biur podróży zarejestrowanych w Centralnym Rejestrze Zezwoleń, związany ze wzrostem cen ubezpieczeń. Wiele, szczególnie niewielkich, biur podróży rezygnowało wówczas z funkcjonowania w ramach rejestru, likwidując działalność lub przenosząc się do „szarej strefy”. Dzisiaj sytuacja ustabilizowała się zarówno w grupie biur zatrudniających do 9 osób, jak i w pozostałych grupach.

Jeszcze w 1997 roku według danych GUS funkcjonowało w Polsce 507 biur zatrudniających 10 i więcej osób. W 2006 roku było ich tylko 99. W 2007 działały 104 takie biura, mogły się pochwalić łącznymi przychodami na poziomie 3,7 mld złotych. To dużo, zważywszy, że w 2005 roku sto biur wygenerowało przychód 2,8 mld złotych, a w 1997 roku przychody ponad 500 biur osiągnęły poziom dwukrotnie niższy: zaledwie 1,4 mld złotych.

Ostatnie lata były również okresem zmian popytu na usługi turystyczne. Mają na to wpływ liczne wyjazdy młodych ludzi do pracy za granicą oraz rosnąca oferta tanich linii lotniczych.

Uruchomienie licznych połączeń przez tanie linie lotnicze w 2005 roku było rewolucją na rynku usług turystycznych. Ruch pasażerski w polskich portach lotniczych w 2005 roku wzrósł o 30,2%, w 2006 roku o 33,6%, a w 2007 o dalsze 24,6%. Urząd Lotnictwa Cywilnego przewiduje, że w 2008 roku ruch na lotniskach wzrośnie o kolejne 18,1%. Ale wciąż nie spełniają się przepowiednie o dużym rozszerzeniu oferty tanich linii na przeloty do krajów regionu Morza Śródziemnego i gwałtownym wzroście liczby przewozów na tym kierunku.

Natomiast w kraju poprawa standardu bazy noclegowej i rozszerzenie jej oferty (o usługi rekreacyjne i wellness) połączona ze wzrostem rezerwacji bezpośrednich stworzyła dodatkową konkurencję dla biur podróży.

Te wszystkie zjawiska znajdują swoje odzwierciedlenie w warunkach ekonomicznych panujących na rynku turystycznym.

dr Krzysztof Łopaciński
Prezes Zarządu Turystyki Sp. z o.o.

Warszawa, czerwiec 2008

Biura podróży w Europie

Rozdział 1. Biura podróży w Europie

Na europejskim rynku biur podróży obserwuje się znaczne ożywienie. I stwierdzenie to nie dotyczy tylko szybkiego rozwoju internetowych form sprzedaży oraz wzrostu bezpośrednich rezerwacji noclegów, lecz również licznych i znaczących zmian własnościowych, fuzji i upadków licznych firm turystycznych.

Przegląd międzynarodowego rynku turystycznego zaczniemy tradycyjnie od oszacowania europejskiego rynku turystycznego, włączając do niego podróże lotnicze, wyjazdy zorganizowane (package), kolej, wynajem samochodów i inne usługi typowe dla turystyki. W stosunku do ostatniego raportu szacunki wielkości rynku turystycznego w Europie nieco się zmieniły.

Ostatnie dane Eurostat dotyczące podróży urlopowych i liczby podróży urlopowych wykupywanych w biurach podróży dotyczą 2006 roku. Warto je jednak zacytować, gdyż pokazują strukturę rynku podróży urlopowych w Europie.

Według szacunków Eurostatu dochody jednostek zakwalifikowanych do działu 63 (działalność wspomagająca transport; działalność związana z turystyką) w 2005 roku wyniosły 497 mld euro, co daje ok. 190 tys. euro na jednego zatrudnionego. Dochody zawartych w tym agencji turystycznych (63.3) wyniosły 147,5 mld euro, co daje ok. 305 tys. na jednego zatrudnionego.

Dla porównania według tych samych informacji (podawanych przez Eurostat za GUS) dochody polskich jednostek zakwalifikowanych do działu 63 w 2005 roku wyniosły 5,9 mld euro, co dało ok. 75,0 tys. euro na jednego zatrudnionego. Te same dane dla agencji turystycznych (63.3) wyniosły 1,3 mld euro dochodów oraz 79 tys. euro na jednego zatrudnionego.

Za najważniejszy czynnik zmian na rynku europejskich usług turystycznych

Tab. 1. Podróże urlopowe (min. 4 noce) mieszkańców wybranych krajów Unii Europejskiej w 2006 roku

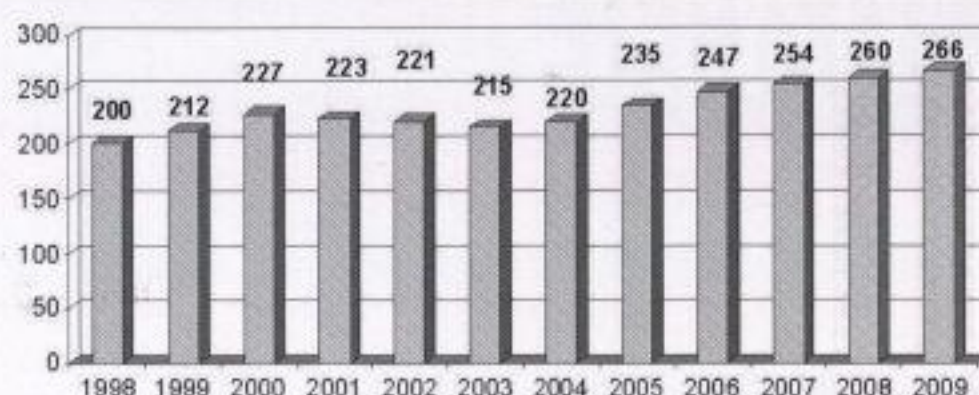
Kraj	Liczba podróży urlopowych ogółem w tys.	Liczba podróży wykupionych w b.p. i agencjach w tys.	W tym liczba wykupionych wycieczek	
			Razem w tys.	Zagranicznych w tys.
Austria	8 745	2 531	2 054	1 897
Belgia	6 648	1 997	1 449	1 447
Belgia	6 648	1 997	1 449	1 447
Czechy	8 933	2 253	2 079	1 977
Dania	5 895	4 522	1 514 ¹	1 465 ¹
Estonia	279	87	72	71
Finlandia	6 620	1 341	1 054	999
Francja	83 136	9 861	4 989	4 413
Grecja	8 578	579	376	198
Hiszpania	39 599	9 085	4 235	1 605
Holandia	18 385	6 312	3 360	3 318
Irlandia	4 790	1 283	946	913
Litwa	1 090	153	153	153
Luksemburg	680	187	71	71
Łotwa	909	155	79	73
Niemcy	105 431	35 120	28 158	22 886
Norwegia	5 981	709 ¹	957 ¹	930 ¹
Polska	17 808	1 417	951	628
Portugalia	3 663	454	215	175
Rumunia	3 387	287	b.d.	b.d.
Słowacja	4 555	564	1 264	1 100
Słowenia	1 807	345	183	182
Szwecja	12 781	2 329	1 740	1 740
W. Brytania	61 821	16 519	11 209	8 691
Węgry	6 711	699	461	355
Włochy	41 134	8 172	4 787	3 627

Źródło: Eurostat, 2008

Tab. 2. Ranking europejskich toroperatorów wg zweryfikowanych dochodów z działalności turystycznej w 2006 roku

L.p.	Nazwa firmy	Kraj siedziby	Dochód z działalności turystycznej w mld Euro ²
1.	TUI Travel	Niemcy/WB	17,9
2.	Thomas Cook AG	Niemcy/GB	11,6
3.	LTU-Touristic	Niemcy	4,2
4.	Iberostar	Hiszpania	3,0
5.	Kuoni	Szwajcaria	2,4
6.	Club Med	Francja	1,6
7.	Alltours Group	Niemcy	1,4
8.	Hotelplan	Szwajcaria	1,3

Rys. 1. Europejski przemysł turystyczny. Wielkość rynku w mld Euro

Źródło: Marcussen, C.H., Centre for Regional and Tourism Research, Updated 28 January 2008.

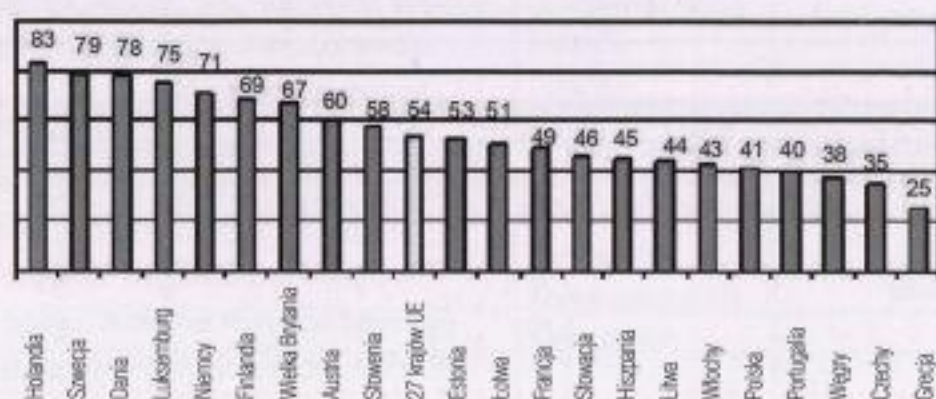
Biura podróży w Polsce

uznaje się wzrost sprzedaży za pośrednictwem Internetu. C.H. Marcussen szacuje, że w 1998 roku rynek online stanowił 0,1% całego rynku, w 2007 roku 19,4%, a w 2008 roku osiągnie 22,5%. Rysunek 2 przedstawia, jak wyglądał dostęp do Internetu w gospodarstwach domowych krajów europejskich w 2006

roku, bo ta zmiana decyduje o strukturze e-zakupów, także usług turystycznych. Rysunek 3 pokazuje, jak wzrastała sprzedaż usług turystycznych za pośrednictwem Internetu w latach 1998-2007 wraz z prognozą na lata 2008-2009.

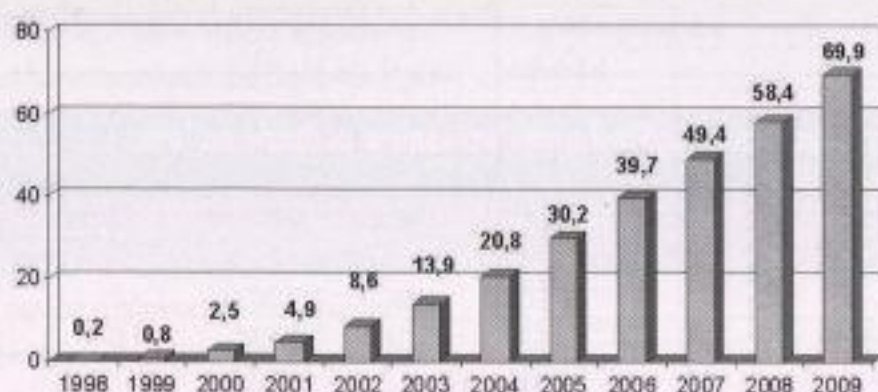
Na turystycznym i podróżniczym e-ryнку dominuje sprzedaż usług lotniczych i hotelowych, stanowiące razem prawie trzy czwarte całej sprzedaży. Warto zwrócić uwagę na rosnący udział w runku tanich linii lotniczych: w 2007 roku to już 25%. Strukturę sprzedaży usług w 2007 roku przedstawiamy na rys. 4.

Rys 2. Odsetek gospodarstw domowych (w %) z dostępem do Internetu w 2007 roku.

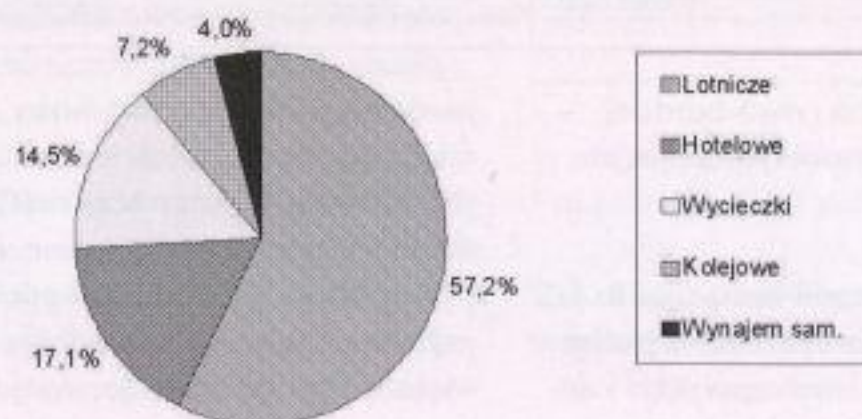
Źródło: Eurostat, maj 2008

Rys. 3. Europejski rynek internetowy. Sprzedaż usług za pośrednictwem Internetu w mld Euro.

Źródło: Marcussen, C.H., Centre for Regional and Tourism Research, Updated 28 January 2008. www.crt.dk/trends

Rys. 4. Europejski internetowy rynek turystyczny według rodzajów usług w 2007 roku.

Źródło: Marcussen, C.H., Centre for Regional and Tourism Research, Updated 28 January 2008. www.crt.dk/trends

1. Dane z 2005 roku.
2. Wg kursu European Central Bank.

Rozdział 2. Biura podróży w Polsce (na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników)

2.1. Centralna Ewidencja Organizatorów i Pośredników Tu- rystycznych oraz dynamika zmian

Organizację oraz szczegółowy sposób prowadzenia ewidencji organizatorów i pośredników (biur podróży) określa wydane 18 października 2004 roku (na podstawie art. 8 ust. 8. ustawy o usługach turystycznych) rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy, w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych. W myśl tego wciąż obowiązującego rozporządzenia działalność w zakresie usług turystycznych jest działalnością regulowaną. Wpisu do rejestru działalności regulowanej dokonują od 1 stycznia 2006 roku, na podstawie ustawy o przeniesieniu kompetencji, marszałkowie (przedtem wojewodowie) województw właściwych ze względu na siedzibę przedsiębiorcy.

W normalnym trybie kopię zaświadczenia o wpisie do rejestru, wraz z kopią umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, marszałek przekazuje niezwłocznie ministrowi właściwemu ds. turystyki, który na podstawie tych dokumentów dokonuje z urzędu wpisu przedsiębiorcy do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych.

W ramach owej ewidencji prowadzony jest także wykaz przedsiębiorców

Biura podróży w Polsce

wykreślonych z rejestru oraz przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność bez wymaganego wpisu do rejestru. Przedsiębiorca, którego wykreślono z rejestru działalności regulowanej, oraz przedsiębiorca, który wykonywał działalność gospodarczą bez wpisu do rejestru działalności regulowanej (co stwierdził po skontrolovaniu urząd marszałkowski), może uzyskać wpis do tego rejestru nie wcześniej niż po upływie trzech lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu z rejestru lub uprawnocznienia się decyzji o stwierdzeniu wykonywania działalności bez wpisu do rejestru.

Zgodnie ze stanem na 9 stycznia 2008 roku w Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych zarejestrowano 2846 podmiotów, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, tj. o 158 podmiotów więcej niż w ubiegłym roku.

Sytuacja na rynku biur podróży zmieniła się dynamicznie. W szczytowym momencie, tj. na koniec 2001 roku, w Centralnym Rejestrze Zezwoleń znajdowało się 3779 podmiotów, potem ich liczba topniała, choć w ostatnim roku liczba zarejestrowanych biur podróży znów wzrosła.

Od 1999 roku rosła liczba biur podróży, które uległy likwidacji z różnych powodów: wygaśnięcia zezwolenia, cofnięcia zezwolenia lub upadłości. Najwięcej (952) zniknęło z ewidencji w roku 2004 (patrz tabela). Wówczas wiele biur, nie będąc w stanie ubezpieczyć się od odpowiedzialności cywilnej dostatecznie wysoko, wypadło z rynku lub przeniosło się do niszy działalności agencyjnej, niewymagającej wpisu do rejestru.

W 2005 roku po raz pierwszy od kilku lat nastąpił spadek liczby zlikwidowanych biur – z 963 biur zlikwidowanych w 2004 roku do 446 – w roku 2005. W kolejnych latach spadkowa tendencja się utrzymywała: w 2006 zlikwidowało się ich 257, a w 2007 roku jeszcze mniej, wtedy bowiem zniknęło z rynku tylko 198 podmiotów. Ma to związek z

Tab. 3. Podmioty turystyczne posiadające wpis do ewidencji na koniec danego roku

Lata	Liczba podmiotów	Zmiana w %
2000	3237	—
2001	3779	16,7
2002	3650	-3,4
2003	3513	-3,8
2004	2837	-19,2
2005	2628	-7,4
2006	2688	2,3
2007	2846	5,9

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz obliczenia własne

Tab. 4. Podmioty turystyczne, bez wpisu do ewidencji w układzie wojewódzkim w podziale na lata – dane z 10 stycznia 2008 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Udział w %	2005 i wcześniej	2006	2007	2008
Dolnośląskie	3	11,11	2	0	1	0
Kujawsko-Pomorskie	1	3,70	1	0	0	0
Lubelskie	1	3,70	1	0	0	0
Łódzkie	2	7,41	0	1	1	0
Mazowieckie	4	14,81	3	0	1	0
Pomorskie	1	3,70	1	0	0	0
Śląskie	12	44,44	8	2	2	0
Warmińsko-Mazurskie	2	7,41	2	0	0	0
Zachodniopomorskie	1	3,70	0	0	1	0
Polska ogółem	27	100,00	18	3	6	0

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

Tab. 5. Podmioty turystyczne z wykreślonymi wpisami w podziale na lata, dane z 8 stycznia 2008 r.

Rok	Ogółem	Liczba Wygaśnięcia	Udział %	Liczba Cofnięcie	Udział %	Liczba Inne	Udział %
1999	1	1	100,00	0	0,00	0	0,00
2000	105	71	67,62	34	32,38	0	0,00
2001	225	155	68,89	67	29,78	3	1,33
2002	331	164	49,55	167	50,45	0	0,00
2003	679	398	58,62	278	40,94	3	0,44
2004	962	662	68,81	298	30,98	2	0,21
2005	446	371	83,16	70	15,70	5	1,12
2006	257	206	80,16	51	19,84	0	0,00
2007	198	152	76,77	45	22,73	1	0,51

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

pojawieniem się na rynku bardziej przystępnych ofert ubezpieczenia na rzecz klientów.

Podmioty turystyczne bez wpisu to te, które prowadzą działalność, czekając na wyjaśnienie różnych spornych kwestii czy wątpliwości w sądach lub urzędach.

2.2. Biura podróży w Polsce według struktury przestrzennej

Utrzymuje się duże zróżnicowanie wo-

jewództw pod względem liczby podmiotów gospodarczych tam zarejestrowanych (tab. 6.) przy oczywistej prawidłowości: w województwach o większej powierzchni i liczbie mieszkańców zarejestrowano więcej biur podróży. Największa ich koncentracja występuje na terenie województw o potencjalnie największym popycie na usługi turystyczne. Nie zawsze jest to jednak przełożenie proporcjonalne: najczęściej (procentowo) biur podróży (więcej niż wskazywałby udział ich mieszkańców w ogólnej liczbie

Biura podróży w Polsce

ludności) mają województwa mazowieckie, śląskie, małopolskie i dolnośląskie, a zdecydowanie mniej województwa: świętokrzyskie, lubuskie i kujawsko-pomorskie.

Najwięcej podmiotów turystycznych działa na terenie województwa mazowieckiego – 542, czyli 19% wszystkich, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności turystycznej. Wynika to z atrakcyjności stolicy, jak również z faktu, że wiele biur podróży otwiera swoje przedstawicielstwa w Warszawie nawet wtedy, gdy prowadzą działalność w innym mieście. Drugie pod względem liczby podmiotów turystycznych, to województwo śląskie, ma 382 podmiotów – 13,4% ogółu. Kolejne miejsca zajmują województwa: małopolskie (353; 12,4%) i dolnośląskie (251; 8,8%). W wymienionych województwach działa ponad połowa (1528) wszystkich biur podróży. Dla porównania cztery województwa z końca naszej listy: lubuskie (46; 1,6%), świętokrzyskie (54; 1,9%), opolskie (62; 2,2%) i lubelskie (76; 2,7%), – mają zaledwie 8,4% ogółu turystycznych podmiotów gospodarczych. Między styczniem 2007 a styczniem 2008 roku prawie we wszystkich województwach wzrosła liczba podmiotów turystycznych, a spadła tylko w jednym (kujawsko-pomorskim) i w jednym (lubuskim) nie uległa zmianie. Największy wzrost odnotowano w województwie świętokrzyskim o 10,2% i lubelskim o 10,1%, a następnie w małopolskim o 9,6% oraz w województwach mazowieckim i wielkopolskim o 6,9%. Dla porównania warto zauważyć, że między styczniem 2006 a styczniem 2007 roku, liczba podmiotów turystycznych spadła w pięciu województwach (największy spadek w opolskim o 4,8%, świętokrzyskim o 2% i śląskim o 1,9%), a w dwóch liczba biur nie uległa zmianie (w łódzkim i warmińsko-mazurskim).

Warto zwrócić uwagę na to, że zdecydowana większość biur, bo w skali całego kraju aż 78,4% podmiotów turystycznych, działa na polskim rynku powyżej trzech lat: rozpoczęły swoją działalność w 2005 roku albo wcześniej. Można zatem przyjąć założenie, że na polskim rynku przeważają biura, które utrwaliły już swo-

Tab. 6. Podmioty turystyczne, które posiadały wpis do ewidencji 8 stycznia 2008 roku w układzie wojewódzkim

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych	Udział w %
Dolnośląskie	251	8.82
Kujawsko-pomorskie	88	3.09
Lubelskie	76	2.67
Lubuskie	46	1.62
Łódzkie	150	5.27
Małopolskie	353	12.40
Mazowieckie	542	19.04
Opolskie	62	2.18
Podkarpackie	100	3.51
Podlaskie	84	2.95
Pomorskie	185	6.50
Śląskie	382	13.42
Świętokrzyskie	54	1.90
Warmińsko-mazurskie	107	3.76
Wielkopolskie	231	8.12
Zachodniopomorskie	135	4.74
Polska ogółem	2846	100.00

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

Tab. 7. Podmioty turystyczne, posiadające wpis do ewidencji w układzie wojewódzkim w styczniu 2007 r. i w styczniu 2008 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych styczeń 2007	Liczba podmiotów turystycznych styczeń 2008	Zmiana w %
Dolnośląskie	235	251	6,8
Kujawsko-pomorskie	90	88	-2,3
Lubelskie	69	76	10,1
Lubuskie	46	46	0
Łódzkie	147	150	2,0
Małopolskie	322	353	9,6
Mazowieckie	507	542	6,9
Opolskie	59	62	5,1
Podkarpackie	97	100	3,1
Podlaskie	83	84	1,2
Pomorskie	181	185	2,2
Śląskie	358	382	6,7
Świętokrzyskie	49	54	10,2
Warmińsko-mazurskie	101	107	5,9
Wielkopolskie	216	231	6,9
Zachodniopomorskie	128	135	5,5
Polska ogółem	2688	2846	5,9

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz obliczenia własne

ją pozycję, mają duże doświadczenie i stosunkowo długi staż.

2.3. Biura podróży w Polsce według struktury własnościowej

Aż 71,4% wszystkich biur podróży należy do osób fizycznych, 18,6% stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, po 3% należy do stowarzyszeń i spółek jawnych, a 4,1% – do innych właścicieli. W tej ostatniej grupie są m.in. spółki akcyjne – 1,9%, spółdzielnie

– 0,6%, fundacje – 0,4% oraz przedsiębiorstwa państwowe, państwowe jednostki organizacyjne i samorządowe jednostki organizacyjne – po 0,3%.

2.4. Biura podróży w Polsce według rodzaju prowadzonej działalności

Każde z biur podróży może wystąpić do marszałka swojego województwa o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności jako organizator imprez tu-

Biura podróży w Polsce

Tab. 8.. Podmioty turystyczne, które posiadają wpisy do ewidencji w układzie wojewódzkim: na 8 stycznia 2008 roku oraz uzyskiwane wpisy w podziale na lata 2005-2007

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Udział w %	2005 i wcześniej	2006	2007
Dolnośląskie	251	8.82	201	14	36
Kujawsko-pomorskie	88	3.09	74	9	5
Lubelskie	76	2.67	58	7	11
Lubuskie	46	1.62	34	8	4
Łódzkie	150	5.27	119	12	19
Małopolskie	353	12.40	264	37	52
Mazowieckie	542	19.04	411	53	78
Opolskie	62	2.18	53	5	4
Podkarpackie	100	3.51	86	7	7
Podlaskie	84	2.95	69	3	12
Pomorskie	185	6.50	148	18	19
Śląskie	382	13.42	303	29	50
Świętokrzyskie	54	1.90	43	4	7
Warmińsko-pomorskie	107	3.76	82	12	13
Wielkopolskie	231	8.12	179	21	31
Zachodniopomorskie	135	4.74	108	11	16
Polska ogółem	2846	100.00	2232	250	364

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

Tab. 9. Podmioty turystyczne, które uzyskały wpis do ewidencji w układzie wojewódzkim w podziale na lata. Dane z 10 stycznia 2008 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Udział w %	2005 i wcześniej	2006	2007
Dolnośląskie	570	9.42	517	17	36
Kujawsko-pomorskie	203	3.36	182	15	6
Lubelskie	160	2.65	140	9	11
Lubuskie	84	1.39	72	8	4
Łódzkie	334	5.52	296	19	19
Małopolskie	682	11.27	588	41	53
Mazowieckie	1189	19.66	1043	68	78
Opolskie	130	2.15	121	5	4
Podkarpackie	175	2.89	159	9	7
Podlaskie	168	2.78	151	5	12
Pomorskie	421	6.96	377	25	19
Śląskie	811	13.41	725	36	50
Świętokrzyskie	103	1.70	92	4	7
Warmińsko-mazurskie	220	3.64	194	13	13
Wielkopolskie	500	8.27	441	27	32
Zachodniopomorskie	299	4.94	271	11	17
Polska ogółem	6049	100.00	5369	312	368

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

rystycznych i pośrednik. W ewidencji przeważają jednostki posiadające zezwolenie na prowadzenie obydwu działalności (tab. 11.). Obecnie jest ich 2186, co stanowi 76,8% ogółu. Działalność tylko organizatora prowadzi 618 podmiotów (21,7%). Wyłącznie pośrednictwem zajmują się 42 podmioty (1,5%).

Najwięcej podmiotów turystycznych prowadzących tylko działalność organizatora działa na terenie województwa

śląskiego (125), dolnośląskiego (71) i pomorskiego (65). Kolejne miejsca pod tym względem zajmują województwa podlaskie (64), łódzkie (45) i małopolskie (43). Najmniej podmiotów turystycznych ograniczających się do działalności touroperatorskiej istnieje na terenie świętokrzyskiego (2), lubuskiego (3) oraz warmińsko-mazurskiego (4).

Największa koncentracja podmiotów turystycznych prowadzących działalność zarówno organizatora, jak i pośrednika, występuje na terenie województwa

mazowieckiego (508), małopolskiego (300) oraz śląskiego (256). Nieliczne biura prowadzące wyłącznie działalność pośrednika stanowią zaledwie półtora procent wszystkich podmiotów turystycznych istniejących na polskim rynku. Zarejestrowane są na terenie dziesięciu województw: od jednego w kujawsko-pomorskim i śląskim do dziesięciu w małopolskim. Na 2846 podmiotów turystycznych 2804 należy do grupy organizatorów lub organizatorów/pośredników. Stanowi to ponad 98% ogółu podmiotów.

2.5. Biura podróży w Polsce według zakresu działania

Zakres działania biuro określa, występując o wpis do rejestru, od niego bowiem zależy wysokość wymaganej sumy gwarancji lub ubezpieczenia.

Wśród podmiotów turystycznych przeważają (41,6%) jednostki posiadające zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Polski i krajów europejskich (tzn. 40 krajów według wykazu z rozporządzenia Ministra Finansów z 24. listopada 1999 roku). Zezwolenie na prowadzenie działalności tylko na terenie Polski mają 793 podmioty turystyczne (27,9% ogółu). Zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie całego świata ma obecnie 421 podmiotów turystycznych (14,8%).

Najwięcej podmiotów turystycznych mających zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Polski i krajów europejskich znajduje się na terenie województwa mazowieckiego (181) i śląskiego (178) oraz na terenie małopolskiego (156), dolnośląskiego (123), wielkopolskiego (94) i podkarpackiego (93). Najmniej podmiotów turystycznych należących do tej grupy działa na terenie województwa świętokrzyskiego (20), warmińsko-mazurskiego (27) i opolskiego (30).

Najwięcej podmiotów turystycznych ograniczających swą działalność do terytorium Polski znajduje się w województwie mazowieckim (138), a potem na terenie śląskiego (104) i małopolskiego (95). Najmniej podmiotów turystycz-

Biura podróży w regionach

Tab. 10. Podmioty turystyczne w układzie wojewódzkim według form prawnych na dzień 9.01.2008

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych	Udział w %
Polska ogółem	2846	
Fundacja	11	0.39
Kościelna osoba prawna	5	0.18
Osoba fizyczna	2031	71.36
Osoba prawna	4	0.14
Państwowa jednostka organizacyjna	8	0.28
Przedsiębiorstwo państwowe	7	0.25
Przedstawicielstwo	1	0.04
Samorządowa jednostka organizacyjna	7	0.25
Spółdzielnia	17	0.60
Spółka Akcyjna	54	1.90
Spółka Cywilna	3	0.11
Spółka Jawna	85	2.99
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	529	18.59
Stowarzyszenie	84	2.95

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

Tab. 11. Podmioty turystyczne w układzie województw według przedmiotu działalności na dzień 8 stycznia 2008 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba Organizator	Udział %	Liczba Organiz./Pośr.	Udział %	Liczba Pośrednik	Udział %
Dolnośląskie	251	71	28.29	174	69.32	6	2.39
Kujawsko-pomorskie	88	30	34.09	57	64.77	1	1.14
Lubelskie	76	22	28.95	54	71.05	0	0.00
Lubuskie	46	3	6.52	43	93.48	0	0.00
Łódzkie	150	45	30.00	103	68.67	2	1.33
Małopolskie	353	43	12.18	300	84.99	10	2.83
Mazowieckie	542	31	5.72	508	93.73	3	0.55
Opolskie	62	21	33.87	41	66.13	0	0.00
Podkarpackie	100	16	16.00	80	80.00	4	4.00
Podlaskie	84	64	76.19	20	23.81	0	0.00
Pomorskie	185	65	35.14	116	62.70	4	2.16
Śląskie	382	125	32.72	256	67.02	1	0.26
Świętokrzyskie	54	2	3.70	52	96.30	0	0.00
Warmińsko-mazurskie	107	4	3.74	103	96.26	0	0.00
Wielkopolskie	231	35	15.15	190	82.25	6	2.60
Zachodniopomorskie	135	41	30.37	89	65.93	5	3.70
Polska ogółem	2846	618	21.71	2186	76.81	42	1.48

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

nych należących do tej grupy, podobnie zresztą jak do grupy poprzedniej, działała na terenie województw: lubuskiego (5), podkarpackiego (12), opolskiego (14) i świętokrzyskiego (17).

Najwięcej podmiotów turystycznych posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie całego świata działa na terenie województwa mazowieckiego (162). Kolejne miejsca zajmują województwa: małopolskie (48), śląskie (44) oraz wielkopolskie (40). Najmniej podmiotów turystycznych należących do tej grupy działa na terenie województw: podkarpackiego (3),

podlaskiego (4) oraz świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego (po 5).

2.6. Biura podróży w Polsce według typu gwarancji

Ustawa o usługach turystycznych i jej akty wykonawcze, m.in. rozporządzeniem Ministra Finansów z 24 listopada 1999 roku w sprawie określenia minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej oraz minimalnej sumy ubezpieczenia na rzecz jednego klienta, w związku z prowadzoną działalnością przez organizatorów turystyki i pośredników turystycz-

nych (Dz.U. Nr 98, poz. 1142), określa wymagane zabezpieczenie finansowe.

Z tych pieniędzy może zostać sfinansowany powrót klienta do kraju w wypadku, gdy organizator turystyki wbrew zobowiązaniu go nie zapewni oraz zwrot wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania innych zobowiązań umownych. Biura najczęściej, bo w 50,6% przypadków, wybierają obecnie gwarancje ubezpieczeniowe. Są one najbardziej korzystne finansowo. Następnie wybierają ubezpieczenie na rzecz klienta (41,3%). Zaledwie 8,1% biur korzysta z gwarancji bankowych.

2.7. Podsumowanie

Liczba zarejestrowanych biur podróży w dwóch ostatnich latach wzrastała, w latach poprzednich malała. Ponad połowa polskich biur podróży działa w czterech najbardziej zurbanizowanych i najludniejszych (największy popyt) województwach (mazowieckie, śląskie, małopolskie i dolnośląskie). Zdecydowana większość należy do osób fizycznych i prowadzi działalność zarówno organizatora, jak i pośrednika usług turystycznych. Ponad 40% biur podróży wybrało zakres działalności obejmujący Polskę i kraje europejskie. Preferowaną formą ustawowego zabezpieczenia praw klienta jest gwarancja ubezpieczeniowa, którą wybiera ponad 50% biur.

Rozdział 3.

Podział biur podróży według struktury terytorialnej kraju

W pierwszym kwartale 2008 roku została przeprowadzona analiza rozmieszczenia biur podróży w gminach, powiatach i poszczególnych miejscowościach³. Dzięki niej wiemy, ile faktycznie funkcjonuje podmiotów turystycznych oraz w których gminach, powiatach i miastach na prawach powiatu jest ich najwięcej. Okazało się, że na 6049 zarejestrowanych w Polsce organizatorów i pośredników turystycznych, tj. takich, którzy uzyskali wpis do ewidencji orga-

Biura podróży w regionach

Tab.12. Podmioty turystyczne w układzie województw według zakresu działalności* na dzień: 8 stycznia 2008 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
		I grupa		I / II grupa		I / II / III grupa	
Dolnośląskie	251	50	19.92	3	1.20	1	0.40
Kujawsko-pomorskie	88	33	37.50	2	2.27	0	0.00
Lubelskie	76	18	23.68	0	0.00	0	0.00
Lubuskie	46	5	10.87	1	2.17	0	0.00
Łódzkie	150	38	25.33	3	2.00	1	0.67
Małopolskie	353	95	26.91	4	1.13	0	0.00
Mazowieckie	542	138	25.46	11	2.03	4	0.74
Opolskie	62	14	22.58	1	1.61	1	1.61
Podkarpackie	100	12	12.00	0	0.00	0	0.00
Podlaskie	84	22	26.19	0	0.00	0	0.00
Pomorskie	185	88	47.57	19	10.27	3	1.62
Śląskie	382	104	27.23	8	2.09	1	0.26
Świętokrzyskie	54	17	31.48	0	0.00	0	0.00
Warmińsko-mazurskie	107	47	43.93	13	12.15	0	0.00
Wielkopolskie	231	55	23.81	8	3.46	1	0.43
Zachodniopomorskie	135	57	42.22	2	1.48	0	0.00
Polska ogółem	2846	793	27.86	75	2.64	12	0.42
Wyszczególnienie		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
		I / III grupa		II grupa		II / III grupa	
Dolnośląskie		2	0.80	1	0.40	2	0.80
Kujawsko-pomorskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Lubelskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Lubuskie		0	0.00	1	2.17	0	0.00
Łódzkie		0	0.00	2	1.33	0	0.00
Małopolskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Mazowieckie		0	0.00	1	0.18	0	0.00
Opolskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Podkarpackie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Podlaskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Pomorskie		0	0.00	2	1.08	0	0.00
Śląskie		0	0.00	2	0.52	0	0.00
Świętokrzyskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Warmińsko-mazurskie		0	0.00	0	0.00	0	0.00
Wielkopolskie		0	0.00	3	1.30	0	0.00
Zachodniopomorskie		0	0.00	2	1.48	0	0.00
Polska ogółem		2	0.07	14	0.49	2	0.07
Wyszczególnienie		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
		IV grupa		I / IV grupa		II / IV grupa	
Dolnośląskie		0	0.00	43	17.13	0	0.00
Kujawsko-pomorskie		0	0.00	6	6.82	0	0.00
Lubelskie		0	0.00	10	13.16	0	0.00
Lubuskie		0	0.00	1	2.17	0	0.00
Łódzkie		0	0.00	22	14.67	0	0.00
Małopolskie		1	0.28	41	11.61	1	0.28
Mazowieckie		2	0.37	35	6.46	2	0.37
Opolskie		1	1.61	3	4.84	1	1.61
Podkarpackie		0	0.00	11	11.00	0	0.00
Podlaskie		0	0.00	27	32.14	0	0.00
Pomorskie		0	0.00	14	7.57	0	0.00
Śląskie		0	0.00	37	9.69	0	0.00
Świętokrzyskie		0	0.00	12	22.22	0	0.00
Warmińsko-mazurskie		0	0.00	15	14.02	0	0.00
Wielkopolskie		2	0.87	26	11.26	2	0.87
Zachodniopomorskie		0	0.00	3	2.22	0	0.00
Polska ogółem		6	0.21	306	10.75	6	0.21

nizatorów i pośredników turystycznych, tylko 2846 podmiotów faktycznie funkcjonowało. Pozostałe zrezygnowały z prowadzenia działalności lub zostały wykreślone z ewidencji za niedopełnienie warunków (np. formalności ubezpieczeniowych). Wiele firm przestało funkcjonować z powodu wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo – upadłości. Analizę biur podróży według województw przedstawiliśmy już w rozdziale 2. Zobaczmy teraz, jak wyglądał rozkład biur podróży w kolejnych stopniach podziału terytorialnego kraju. Według stanu na pierwszy kwartał 2008 roku zarejestrowane biura znajdowały się w 507 gminach skupionych w 302 powiatach, w tym w 238 powiatach ziemskich (77% wszystkich powiatów ziemskich) i w 64 grodzkich (99% wszystkich powiatów grodzkich), czyli miastach na prawach powiatu oraz w 542 miejscowościach.

Do dziesięciu powiatów z największą liczbą biur podróży należą następujące powiaty: • słupski 38 biur • tatrzański 31 biur • kołobrzeski 24 biura • kłodzki 23 biura • nowotarski 20 biur • cieszyński 17 biur • poznański 16 biur • pruszkowski 16 biur • pilski 15 biur • nowosądecki 15 biur • jeleniogórski 13 biur • augustowski 13 biur • otwoczek 13 biur • piaseczyński 12 biur • krakowski 12 biur • koniński 12 biur • giżycki 11 biur.

Do dziesięciu miast na prawach powiatu z największą liczbą biur podróży należą następujące miasta: • Warszawa 407 biur • Kraków 208 biur • Wrocław 127 biur • Poznań 105 biur • Łódź 85 biur • Katowice 65 biur • Gdańsk 58 biur • Szczecin 55 biur • Bydgoszcz 51 biur • Bielsko-Biała 45 biur.

Do gmin mających najwięcej biur podróży działających na swoim terenie należą wszystkie miasta na prawach powiatu wymienione powyżej, będące jednocześnie gminami, a ponadto następujące gminy: • Lublin 43 biura • Olsztyn 35 biur • Zakopane 31 biur • Opole 28 biur • Białystok 27 biur.

Biura podróży w obsłudze turystów

cd. Tab.12. Podmioty turystyczne w układzie województw według zakresu działalności* na 8 stycznia 2008 roku

Wyszczególnienie	Liczba I/II/IV grupa	Udział %	Liczba I/II/III/IV grupa	Udział %	Liczba I/III/IV grupa	Udział %	Liczba II/III/IV grupa	Udział %
Dolnośląskie	123	49.00	28	11.16	123	49.00	28	11.16
Kujawsko-pomorskie	38	43.18	8	9.09	38	43.18	8	9.09
Lubelskie	40	52.63	8	10.53	40	52.63	8	10.53
Lubuskie	31	67.39	6	13.04	31	67.39	6	13.04
Łódzkie	65	43.33	16	10.67	65	43.33	16	10.67
Małopolskie	156	44.19	48	13.60	156	44.19	48	13.60
Mazowieckie	181	33.39	162	29.89	181	33.39	162	29.89
Opolskie	30	48.39	12	19.35	30	48.39	12	19.35
Podkarpackie	73	73.00	3	3.00	73	73.00	3	3.00
Podlaskie	31	36.90	4	4.76	31	36.90	4	4.76
Pomorskie	39	21.08	19	10.27	39	21.08	19	10.27
Śląskie	178	46.60	44	11.52	178	46.60	44	11.52
Świętokrzyskie	20	37.04	5	9.26	20	37.04	5	9.26
Warmińsko-mazurskie	27	25.23	5	4.67	27	25.23	5	4.67
Wielkopolskie	94	40.69	40	17.32	94	40.69	40	17.32
Zachodniopomorskie	57	42.22	13	9.63	57	42.22	13	9.63
Polska ogółem	1183	41.57	421	14.79	1183	41.57	421	14.79

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

* Grupa I: Polska

Grupa II: Republika Albanii, Księstwo Andory, Republika Austrii, Królestwo Belgii, Bośnia i Hercegowina, Republika Bułgarii, Republika Chorwacji, Republika Cypryjska, Królestwo Danii, Republika Estońska, Republika Finlandii, Republika Francuska, Republika Grecji, Królestwo Hiszpanii z wyłączeniem Wysp Kanaryjskich, Irlandia, Republika Islandii, Księstwo Liechtensteinu, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republika Łotewska, była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Republika Malty, Republika Mołdawii, Księstwo Monako, Królestwo Holandii, Królestwo Norwegii, Republika Portugalska, Federacja Rosyjska z wyłączeniem obwodu Kaliningradzkiego, Rumunia, Republika San Marino, Serbia i Czarnogóra, Republika Słowenii, Konfederacja Szwajcarska, Królestwo Szwecji, Republika Turcji, Stolica Apostolska, Republika Węgierska, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Republika Włoch

Grupa III: inne państwa niewymienione w pozostałych grupach oraz Wyspy Kanaryjskie

Grupa IV: Republika Białorusi, Republika Czeska, Republika Litewska, Republika Federalna Niemiec, Republika Słowacka, Ukraina oraz obwód Kaliningradzki.

Tab. 13. Podmioty turystyczne w układzie województw według typu gwarancji na 8 stycznia 2008 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba Gwar. bankowa	Udział %	Liczba Gwar.ubezpiecz.	Udział %	Liczba Ubezp.no rzecz klienta	Udział %
Dolnośląskie	251	11	4.38	118	47.01	122	48.61
Kujawsko-pomorskie	88	6	6.82	28	31.82	54	61.36
Lubelskie	76	3	3.95	38	50.00	35	46.05
Lubuskie	46	1	2.17	23	50.00	22	47.83
Łódzkie	150	11	7.33	66	44.00	73	48.67
Małopolskie	352	29	8.24	224	63.64	99	28.13
Mazowieckie	542	58	10.70	343	63.28	141	26.01
Opolskie	62	0	0.00	41	66.13	21	33.87
Podkarpackie	100	10	10.00	50	50.00	40	40.00
Podlaskie	84	4	4.76	30	35.71	50	59.52
Pomorskie	185	11	5.95	62	33.51	112	60.54
Śląskie	382	21	5.50	229	59.95	132	34.55
Świętokrzyskie	54	4	7.41	28	51.85	22	40.74
Warmińsko-mazurskie	107	23	21.50	33	30.84	51	47.66
Wielkopolskie	231	31	13.42	92	39.83	108	46.75
Zachodniopomorskie	135	6	4.44	35	25.93	94	69.63
Polska ogółem	2845	229	8.05	1440	50.62	1176	41.34

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki

• Częstochowa 26 biur • Gliwice 26 biur • Gdynia 25 biur • Rzeszów 24 biura • Zielona Góra 24 biura • Kielce 24 biura • Kołobrzeg 24 biura.

Miejscowościami, w których działa największa liczba biur podróży, są zarówno miasta na prawach powiatu, jak i gminy wymienione powyżej.

Osobno przeprowadzono analizę oddziałów biur podróży. Również tutaj zastosowano podział według województw, powiatów i gmin. Aktualnie działa 475 oddziałów, z tego 317 oddziałów jest organizatorem i pośrednikiem, 151 oddziałów jest organizatorem i 7 oddziałów jest pośrednikiem. Najwięcej oddziałów działa w województwach: śląskim (100), dolnośląskim (82), pomorskim (49), mazowieckim (45) i małopolskim (35).

Rozdział 4.

Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych do Polski oraz w podróżach Polaków (krajowych i zagranicznych)

4.1. Rola biur podróży w wyjazdach turystycznych Polaków (krajowych i zagranicznych)

Kondycja finansowa biur podróży w dużej mierze zależy od tego, jak wielkie jest zainteresowanie ich usługami. W wypadku wyjazdów krajowych w 2007 roku w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano podobny poziom uczestnictwa mieszkańców Polski, w wieku 15 i więcej lat, w wyjazdach turystycznych. Polacy wyjeżdżali jednak rzadziej niż w latach poprzednich. Według szacunków Instytutu Turystyki w 2007 roku Polacy wzięli udział w 34,9 mln krajowych podróży turystycznych, z czego najmniej jednym noclegiem poza miejscowością stałego zamieszkania. W tej liczbie 45% stanowiły podróże długookresowe, obejmujące 5 i więcej dni, a 55% – krótkookresowe. Obserwujemy spadek liczby zarówno wyjazdów długookresowych, jak i krótkookresowych:

3. Na podstawie trójstopniowego podziału terytorialnego kraju wprowadzonego 1.01.1999 roku. Terytorium Polski podzielono na 16 województw, 373 powiaty w tym 308 powiatów ziemskich i 65 powiatów grodzkich (miasta na prawach powiatu).

Biura podróży w obsłudze turystów

Tab. 14. Sposób organizacji podróży krajowych w 2007 roku (%)

Sposób organizacji	5 i więcej dni	2-4 dni
Całkowicie biuro podróży	2	1
Częściowo biuro podróży	1	—
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	8	6
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	7	4
Samodzielnie	82	89

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 15. Sposób organizacji krajowych podróży długookresowych (%)

Sposób organizacji	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Biuro podróży (całkowicie lub częściowo)	3	4	3	3	3	3
Zakład pracy lub inna instytucja	14	13	14	11	19	15
Samodzielnie	83	83	83	86	78	82

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 16. Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)

Sposób organizacji	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Biuro podróży (całkowicie lub częściowo)	1	1	1	6	—	1
Zakład pracy lub inna instytucja	11	12	12	12	11	10
Samodzielnie	88	87	87	82	89	89

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 17. Sposób organizacji podróży zagranicznych w latach 2004 - 2007 (%)

Sposób organizacji	2004	2005	2006	2007
Całkowicie biuro podróży	11	16	12	15
Częściowo biuro podróży	4	4	4	4
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	15	12	13	11
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	9	5	8	12
Samodzielnie	61	63	63	58

Źródło: badania Instytutu Turystyki

osoby uczestniczące w obu rodzajach wyjazdów podróżowały rzadziej. Notuje się mniejszy spadek liczby podróży długookresowych niż krótkookresowych.

Badania Instytutu Turystyki wykazują, że w 2007 roku Polacy uczestniczący w krajowych wyjazdach długookresowych korzystali w takim samym stopniu z usług biur podróży jak w dwóch latach poprzednich. Natomiast w przypadku wyjazdów krótkookresowych udział ten w 2007 roku nieznacznie wzrósł w stosunku do roku ubiegłego. Jednak sytuacja dla biur podróży jest wciąż mało optymistyczna, bo tylko 3% krajowych podróży długookresowych i 1% krótkookresowych Polacy organizowali całkowicie lub częściowo za ich pośrednictwem.

W 2007 roku wyjechało za granicę

niedużo więcej mieszkańców Polski, jednak łącznie zrealizowali oni o 5% mniej wyjazdów niż w 2006 roku. Oznacza to, że osoby uczestniczące w wyjazdach podróżowały rzadziej (średnio 1,3 razy; w 2006 roku – 1,5).

Według szacunków Instytutu Turystyki, w 2007 roku Polacy uczestniczyli w 6,9 mln zagranicznych podróży turystycznych (połączonych z co najmniej jednym noclegiem poza granicami kraju), podczas gdy takich wyjazdów w 2006 roku było 7,3 mln. Ale pomimo spadku wyjazdów zagranicznych Polaków w 2007 roku można zaobserwować pewien wzrost zainteresowania usługami biur podróży, szczególnie: wyjazdami zorganizowanymi całkowicie przez biura podróży. Udział wyjazdów

całkowicie zorganizowanych przez biuro podróży wzrósł z 12% w 2006 roku do 15% w 2007 roku, częściowo zorganizowanych pozostał zaś na tym samym poziomie – 4%.

4.2. Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych do Polski

Ogółem w ciągu całego 2007 roku liczba przyjazdów do Polski według przekroczeń granicy wyniosła 66,2 mln, tj. o 1,7% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost ruchu przyjazdowego mierzonego na granicach był najszybszy w pierwszym kwartale 2007 roku, natomiast w czwartym kwartale zanotowano spadek. Dynamika zmian jest zróżnicowana także geograficznie. Znacznie (o ponad 25%) wzrosła liczba przyjazdów z Portugalii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Hiszpanii, Turcji, Estonii i Belgii. Wzrost na poziomie 10 – 25% wykazały: Szwajcaria, Wielka Brytania, Korea Płd., Włochy, Łotwa, Izrael, Japonia, Australia, Francja, Mołdawia, Dania i Bułgaria. Spadła liczba przyjazdów z Cypru, Malty, Grecji, Holandii, USA, Słowacji i Rosji. Liczba przyjazdów z Niemiec wzrosła o 2,4%, a z pozostałych krajów 15 UE – o 12%. Utrzymuje się trend wzrostowy w przyjazdach z krajów pozaeuropejskich, zwłaszcza z Korei Płd. i Japonii. Wyjątek stanowią Stany Zjednoczone (spadek, zwłaszcza w trzecim kwartale). W lecie (lipiec i sierpień) najbardziej wzrosła liczba przyjazdów z: Portugalii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Estonii, Izraela, Łotwy, Turcji, Belgii, Szwajcarii, Bułgarii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii.

Instytut Turystyki szacuje, że wśród 66,2 mln cudzoziemców, którzy przekroczyli granicę w 2007 roku, było 15,0 mln turystów zagranicznych, tzn. osób które spędziły w Polsce przynajmniej jedną noc. Takich turystów w 2007 roku było o 4% mniej niż w 2006 roku. W tej grupie największy spadek przyjazdów turystów zanotowano wśród mieszkańców Rosji, Ukrainy i Białorusi – o 14% i z Niemiec o 3%. Największy wzrost przyjazdów turystów nastąpił z 15 krajów UE (bez Niemiec), o 5,5%.

Biura podróży w obsłudze turystów

Przechodząc do biur podróży i ich klientów, szacuje się, że około 25% funkcjonujących w Polsce biur podróży zajmuje się turystyką przyjazdową. W 2007 roku z usług tych biur podróży skorzystało 9,3% ogółu przyjeżdżających turystów. Pełny pakiet usług wykupiło 6,1% turystów, a z pojedynczych usług skorzystało 3,2%. Na tym tle wyróżniają się turyści ze „starych” krajów Unii Europejskiej (poza Niemcami), którzy w 13,6% korzystali z usług biur podróży. Niemcy korzystali z usług biur podróży w nieco mniejszym, choć również dużym stopniu: 10,3%. Największe zainteresowanie turystyką zorganizowaną, chociaż mniejsze niż w roku ubiegłym, stwierdzamy tradycyjnie wśród turystów z krajów zamorskich (19,2%). Spadł odsetek korzystających z rezerwacji usług: 13,7% ogółu turystów, 21,4% Niemców i 20,4% przyjeżdżających z głównych krajów zamorskich.

Dla porównania warto przypomnieć dane z 2006 roku, kiedy to 10% ogółu przyjeżdżających turystów korzystało z usług biur podróży, w tym 8,0% z całego pakietu, a 2,0% z pojedynczych usług, a 17% – tylko z rezerwacji w biurze podróży.

4.3. Liczba obsługiwanych turystów w sprzedanych imprezach turystycznych

Od wielu lat wiodącym biurem na rynku turystycznym pod względem liczby obsługiwanych turystów jest Orbis Tra-

Tab. 18. Organizacja podróży i pobytu turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski w 2007 roku (%)

Organizacja podróży i pobytu	Ogółem	Rosja, Białoruś, Ukraina	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje członkowskie UE	Główne zamorskie
Pakiet	6	2	8	6	7	10
Zakupiono część usług	3	1	3	8	1	9
Tylko rezerwacja	14	2	21	18	6	20
Samodzielnie	76	94	68	67	86	61
Brak danych	1	1	0	1	0	0

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. 19. Organizator przyjazdu do Polski w %

Turyści ogółem	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Grupa zorganizowana przez biuro podróży	18	12	10	7	7	6	7	6	7	6	6	7	8	6
Podróż samodzielna (przy udziale biura podróży)	7	15	6	5	9	15	14	11	17	11	11	14	19	17
Podróż w pełni samodzielna	75	73	82	87	82	79	79	83	76	83	82	78	72	76
brak danych	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	1	1	1

Źródło: badania IT „Cele, motywy i organizacja przyjazdów turystów zagranicznych do Polski”

vel. W 2007 roku obsłużył 199,1 tys. osób, tj. o 7% więcej niż w 2006 roku. Drugim biurem pod względem liczby obsługiwanych turystów jest Triada, które w 2006 roku obsłużyło 162 tys. osób, a trzecim w kolejności – TUI Poland, które w 2007 roku wysłało na zagraniczne imprezy 142,5 tys. osób, tj. o 10% więcej niż w 2006 roku. Kolejnymi pod względem liczby obsługiwanych turystów biurami są: Neckermann, Exim Tours, Itaka, Rainbow Tours, Alfa Star, Ecco Holiday, Almatour oraz Oasis Tours. Należy podkreślić, że większość wymienionych biur zajmuje się wyłącz-

nie organizowaniem zagranicznej turystyki wyjazdowej.

4.4. Podsumowanie

Rola turystyki w konsumpcji Polaków rośnie. Pomimo spadku liczby podróży Polaków, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, wzrosła rola biur w organizacji wyjazdów zagranicznych rodaków. Dotyczy to szczególnie imprez całkowicie zorganizowanych przez biuro. W wypadku wyjazdów krajowych rola biur jest niewielka i pozostaje na niezmiennym poziomie. Odnotowano też nieznaczny wzrost przyjazdów do Polski, przy nie-

Tab. 20. Liczba klientów, którzy wykupili miejsca na imprezach turystycznych

Nazwa biura	Liczba obsługiwanych klientów w zagr. tur. wyjazdowej		Liczba obsługiwanych klientów w tur. krajowej		Liczba obsługiwanych klientów w zagr. tur. przyjazdowej		Liczba obsługiwanych klientów ogółem	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Orbis	56 300	67 500	49 372	51 610	80 000	80 000	185 672	199 110
Triada	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	162 000	b.d.
TUI Poland	130 000	142 470	-	-	-	-	130 000	142 470
Neckermann	123 330	136 471	-	-	-	123 330	136	471
Exim Tours	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	80 000	b.d.
Itaka	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	75 000	b.d.
Rainbow Tours	69 100	74 300	-	-	-	-	69 100	74 300
Alfa Star	65 000	101 000	-	-	-	-	65 000	101 000
Ecco Holiday	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	60 000	b.d.
Almatour	34 000	4 000	15 000	7 000	3 000	4 000	52 000	62 000
Oasis Tours	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	50 000	b.d.

Źródło: własne badania ankietowe Instytutu Turystyki oraz Prospektu emisyjnego Rainbow Tours

Sytuacja ekonomiczna biur

wielkim spadku zainteresowania turystów zagranicznymi usługami biur podróży. Ciągle jest ono mniejsze niż w pierwszej połowie lat 90.

Rozdział 5. Sytuacja ekonomiczna biur podróży w Polsce

5.1. Sytuacja ekonomiczna biur podróży zatrudniających powyżej 9 osób

Niniejsza analiza obejmuje podmioty gospodarcze, które zadeklarowały działalność jako biura podróży i zostały zaklasyfikowane zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności do sekcji I (transport, gospodarka magazynowa i łączność) w dziale 63 (działalność wspomagająca transport; działalność związana z turystyką). Podstawą zaliczenia danych do odpowiednich sekcji PKD stanowi aktualny numer statystyczny jednostki sprawozdawczej.

Przedstawione poniżej dane i wskaźniki ekonomiczne dla grupy 63.3 (wg PKD), niepublikowane przez GUS, odnoszą się do jednostek posiadających osobowość prawną, objętych obowiązkiem sprawozdawczości finansowej i pochodzą z rocznego sprawozdania F-02. Badane podmioty gospodarcze zostały podzielone na trzy grupy:

- liczba pracujących jest większa niż 249 osób,
- liczba pracujących wynosi od 50 do 249 osób,
- w których pracuje od 10 do 50 osób.

Podstawowe wskaźniki ekonomiczne

dla wyżej wymienionych grup podmiotów gospodarczych działających w turystyce są analizowane w dwóch układach: w układzie wojewódzkim i finansowym, tzn. w podziale na przedziały zatrudnienia (od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób, powyżej 250 osób) według województw oraz w podziale na przedziały zatrudnienia według przedziałów przychodów z całokształtu działalności.

Pełne badania statystyczne GUS (według formularzy F-01 i F-02) dotyczą wszystkich jednostek dużych i średnich. Nie mogliśmy jednak wymienić danych dla wszystkich województw, gdyż zgodnie z ustawą o statystyce publicznej nie wolno udostępniać danych jednostkowych lub takich, które umożliwiają identyfikację podmiotu. Pominąć musieliśmy te województwa, w których udział jednego podmiotu stanowił więcej niż trzy czwarte całości. Poprzestaliśmy zatem na tych, w których liczba jednostek zarejestrowanych przez GUS jest większa od trzech.

Rejestrowane przychody z całokształtu działalności obejmują:

- przychody ze sprzedaży produktów, tj. kwoty należne z tytułu sprzedaży usług przez podmioty prowadzące działalność usługową. Przychody ze sprzedaży wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem upustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług;
- pozostałe przychody operacyjne są to przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu. Zalicza się do nich: przychody ze sprze-

daży lub wpływy z likwidacji środków trwałych i inwestycji rozpoczętych, odpisane przedawnione zobowiązania, otrzymane odszkodowania, wyegzekwowane kary i grzywny, otrzymane przez jednostkę nieodpłatnie składniki majątku, otrzymane dotacje, subwencje i dopłaty.

• przychody finansowe obejmują wpływy lub kwoty należne z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych, tj. dywidendy (przy posiadaniu udziałów w innych jednostkach), kwoty należne i wpływy ze sprzedaży papierów wartościowych (długoterminowych i krótkoterminowych), odsetki i prowizje od środków pieniężnych (lokat) na rachunkach bankowych, odsetki od udzielonych przez jednostkę pożyczek i kredytów (zwłoki w spłacie rat), dyskonto potrącone przez jednostkę przy zakupie weksli i czeków obcych, dodatnie różnice kursowe ustalone przy spłacie należności i zobowiązań oraz różnice przy wycenie środków pieniężnych, udziałów i papierów wartościowych.

Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik z działalności gospodarczej – suma wyników finansowych: ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałej działalności operacyjnej i operacji finansowych – skorygowany o saldo zysków i strat nadzwyczajnych.

Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych i płatności z nimi związane na podstawie odrębnych przepisów (np. dywidenda od funduszu założyciel-

Tab. 21. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia w 2006 roku w tys. zł

Przedziały zatrudnienia	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności w tys. zł	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materia. w tys. zł	Wynik finansowy brutto w tys. zł	Podatek Dochodowy od osób prawnych i fizycznych w tys. zł	Liczba pracujących w osobach
od 10 do 49 osób	82	1 596 578	1 585 600	26 182	3 097	1 595
od 50 do 249 osób	19	1 378 010	1 352 373	46 306	11 090	1 723
powyżej 250 osób	3	352 485	334 246	13 809	3 521	1 613
	104	3 327 073	3 272 219	86 297	17 708	4 931

Źródło: niepublikowane dane GUS

Sytuacja ekonomiczna biur

skiego). Podatek dochodowy to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg.

Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto są wskaźnikami procentowymi. Oblicza się je jako relację wyniku finansowego (odpowiednio brutto i netto) do przychodów ogółem.

Z roku na rok, od siedmiu lat malała liczba dużych i średnich podmiotów, dla których działalność turystyczna jest działalnością podstawową i które prowadzą pełną sprawozdawczość. Dopiero rok 2006 przyniósł pewną zmianę, bo po raz pierwszy od siedmiu lat wzrosła liczba tych podmiotów: o pięć

jednostek. Zsumowane przychody z całokształtu działalności dużych i średnich podmiotów, podobnie jak w latach poprzednich, też wzrosły. Spadły, i to nieznacznie, tylko w latach 1996-1999 i w 2001 roku (tab. 24).

Największe przychody z całokształtu działalności w przeciągu ostatnich dziesięciu lat zostały osiągnięte przez biura podróży zatrudniające powyżej dziewięciu osób w ostatnim analizowanym roku, tj. w 2006 – ich suma wynosiła 3 327,1 mln zł przychodu.

Po spadku wielkości wyniku finansowego brutto i netto w 2005 roku, w kolejnym roku, tj. w 2006, się wynik finansowy brutto, a co za tym idzie, również wynik finansowy netto znacznie się poprawił. Wynik finansowy

brutto osiągnięty przez biura podróży zatrudniające dziesięć i więcej osób w 2006 roku, osiągnął wartość 86,3 mln zł, a wynik finansowy netto 68,6 mln zł. Najlepszy wynik finansowy netto w 2006 roku osiągnęły średnie i duże biura w województwie mazowieckim (19,6 mln zł), a następnie w małopolskim (7,9 mln zł). Najniższy wynik finansowy netto był w województwach: dolnośląskim (0,1 mln zł), świętokrzyskim (0,5 mln zł) i opolskim (0,8 mln zł).

Ogółem w Polsce biura podróży zatrudniające powyżej dziewięciu osób wykazały w 2006 roku wskaźnik rentowności obrotu netto 2,1% (w roku poprzednim również 2,1%). Wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł 2,6%

Tab. 22. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia według województw w 2006 roku w tys. zł

Symbole grup PKD	Przedziały zatrudnienia	Nazwa województwa	Symbol Woj.	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności w tys. zł	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w tys. zł	Wynik finansowy brutto w tys. zł	Podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych w tys. zł	Liczba pracujących
633	Od 10 do 49 osób	Dolnośląskie	02	7	31 811	30 998	153	61	124
		Kujawsko-pomorskie	04	*	*	*	*	*	*
		Lubelskie	06	*	*	*	*	*	*
		Lubuskie	08	*	*	*	*	*	*
		Łódzkie	10	*	*	*	*	*	*
		Małopolskie	12	9	101 506	100 992	8 569	639	176
		Mazowieckie	14	26	537 965	534 001	5 479	867	537
		Opolskie	16	5	27 227	26 550	902	145	122
		Podkarpackie	18	*	*	*	*	*	*
		Podlaskie	20	3	18 177	17 530	2 247	243	78
		Pomorskie	22	6	25 060	24 695	1 827	337	118
		Śląskie	24	12	60 111	59 279	2 528	214	198
		Świętokrzyskie	26	3	10 788	10 613	622	168	80
		Warmińsko-mazurskie	28	*	*	*	*	*	*
		Zachodniopomorskie	32	*	*	*	*	*	*
		Ogółem		82	1 596 578	1 585 600	26 182	3 097	1 595
	Od 50 do 249 osób	Łódzkie	10	*	*	*	*	*	*
		Małopolskie	12	*	*	*	*	*	*
		Mazowieckie	14	10 874	996 857	137 22	574 7	583	959
		Opolskie	16	*	*	*	*	*	*
		Podkarpackie	18	*	*	*	*	*	*
		Śląskie	24	*	*	*	*	*	*
		Warmińsko-mazurskie	28	*	*	*	*	*	*
		Wielkopolskie	30	*	*	*	*	*	*
		Ogółem		19	1 378 010	1 352 373	46 306	11 090	1 723
	Powyżej 250 osób	Dolnośląskie	02	*	*	*	*	*	*
		Mazowieckie	14	*	*	*	*	*	*
		Ogółem		3	352 485	334 246	13 809	3 521	1 613

Źródło: niepublikowane dane GUS

Dane z części województw nie mogą być udostępniane ze względu na zachowanie tajemnicy statystycznej.

Sytuacja ekonomiczna biur

(w roku poprzednim 2,5%).

W 2007 roku na pierwszym miejscu pod względem uzyskanych przychodów z działalności turystycznej znalazło się TUI Poland z przychodem 363 mln zł, kolejne miejsca zajęły: Triada z przychodem 300 mln zł, Itaka – 281 mln zł, Orbis – 242 mln zł i Neckermann – 219 mln zł. Największy wzrost przychodów w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w biurach: Itaka o 90%, Triada o 62% i Alfa o 57%.

Również 2008 rok zapowiada się dla biur podróży bardzo dobrze. Liczą one na rekord sprzedaży i planują nowe inwestycje.

5.2. Sytuacja ekonomiczna małych biur podróży, tj. zatrudniających do dziewięciu osób

Małe biura podróży tj. zatrudniające do dziewięciu osób, które stanowią zdecydowaną większość wszystkich biur podróży funkcjonujących na polskim rynku, objęte są odrębną analizą.

W Polsce już od kilku lat prowadzone są działania mające na celu stworzenie krajowego systemu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Istnie-

je już sieć ośrodków Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU), wprowadzono ujednolicone standardy jakości ich pracy oraz świadczenia usług doradczych, informacyjnych, szkoleniowych i finansowych. Istotną pulą środków przeznaczanych na wsparcie tego sektora gospodarki są środki pochodzące z pomocy Unii Europejskiej.

W chwili obecnej, na bazie zebranych doświadczeń oraz realizowanych na bieżąco programów, system KSU jeszcze się rozwija i modyfikuje. W przyszłości przez ten system będą przepływały znaczące środki: budżetowe oraz pochodzące z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

Docelowa struktura zaangażowana we wdrażanie programów wsparcia sektora MSP w Polsce obejmuje współpracę partnerów na trzech poziomach działania: krajowym, regionalnym (wojewódzkim) i lokalnym.

Również w krajach Unii Europejskiej do grupy najmniejszych przedsiębiorstw należy ponad 90 proc. przedsiębiorstw, z czego prawie połowa to firmy jedno-

osobowe. Przedsiębiorstwa małe tworzą jedną trzecią miejsc pracy w sektorze MSP. Przedsiębiorstwa najmniejsze, często o charakterze rodzinnym, są najliczniej reprezentowane w państwach południowej Europy (Grecja, Hiszpania i Włochy), natomiast na północy liczniejsze są przedsiębiorstwa średniej wielkości.

Informacje dotyczące podstawowych danych o działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do dziewięciu osób, z uwagi na ich dużą liczebność, uzyskiwane są z reprezentacyjnego badania, realizowanego na formularzu SP-3. Badaniem objęte są osoby fizyczne i osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Operat do losowania próby utworzony został na BJS (baza jednostek statystycznych) i posortowany warstwowo wg zbiorowości NZ (NZ – rodzaj prowadzonych działalności gospodarczej).

Każda jednostka w wylosowanej próbie ma przypisaną wagę – stosunek liczby jednostek w całej badanej zbiorowości do próby skorygowanej (po-

Tab. 23. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia oraz przedziały przychodów z całokształtu działalności w 2006 roku w tys. zł

Symbole grup PKD	Przedziały zatrudnienia	Przydział przychodów z całokształtu działalności	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności w tys. zł	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w tys. zł	Wynik finansowy	Podatek dochodowy od osób prawnych brutto w tys. zł	Liczba pracujących i fizycznych w tys. zł
633	Od 10 do 49 osób	> 25001	9	1 150 620	1 146 715	15 780	642	220
		20001-25000	*	*	*	*	*	*
		15001-20000	3	52 209	51 720	-4 245	20	70
		10001-15000	11	132 845	131 293	2 165	530	216
		5001-10000	22	149 914	146 903	7 444	1 042	485
		2501-5000	17	61 941	61 274 2	182	462	332
		2001-2500	3	7 032	6 259	596	82	49
		1501-2000	7	11 889	11 819	1 121	38	96
		1001-1500	*	*	*	*	*	*
		501-1000	4	3 041	2 916	345	65	41
		Poniżej 500	*	*	*	*	*	*
		Ogółem	82	1 596 578	1 585 600	26 182	3 097	1 595
	Od 50 do 249 osób	> 25001	10	1 236 816	1 215 841	38 349	9 103	1 073
		20001-25000	5	105 168	101 214	5 234 1	537	422
		15001-20000	*	*	*	*	*	*
		5001-10000	*	*	*	*	*	*
		2501-5000	*	*	*	*	*	*
		Ogółem	19	1 378 010	1 352 373	46 306	11 090	1 723
	Powyżej 250 osób	> 25001	3	352 485	334 246	13 809	3 521	1 613

Źródło: niepublikowane dane GUS
Dane z części województw nie mogą być udostępnione ze względu na zachowanie tajemnicy statystycznej.

Sytuacja ekonomiczna biur

Tab. 24. Przychody z całokształtu działalności średnich i dużych biur podróży w latach 1996-2006

Lp.	Lata	Liczba podmiotów	Przychody w mln zł
1.	1996	474 1	495,9
2.	1997	509 1	363,4
3.	1999	155 1	332,0
4.	2000	144 1	776,9
5.	2001	131 1	708,0
6.	2002	121 1	941,0
7.	2003	109	2 122,3
8.	2004	100	2 528,5
9.	2005	99	2 789,9
10.	2006	104	3 327,1

Źródło: obliczenia własne na podstawie niepublikowanych danych GUS

Tab. 25. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne biur podróży zatrudniających powyżej 9 osób w 2006 roku

Województwo	Przychody z całokształtu działalności w mln zł	Koszty z całokształtu działalności w mln zł	Wynik finansowy brutto w mln zł	Wynik finansowy netto w mln zł	Rentowność obrotu brutto (w %)	Rentowność obrotu netto (w %)
Dolnośląskie	31,8	31,7	0,2	0,1	0,5	0,3
Kujawsko-pomorskie	*	*	*	*	*	*
Lubelskie	*	*	*	*	*	*
Lubuskie	*	*	*	*	*	*
Łódzkie	*	*	*	*	*	*
Małopolskie	101,5	92,9	8,6	7,9	8,4	7,8
Mazowieckie	1 413,0	1 384,9	28,1	19,6	2,0	3,6
Opolskie	27,2	26,3	0,9	0,8	3,3	2,9
Podkarpackie	*	*	*	*	*	*
Podlaskie	18,2	15,9	2,2	2,0	12,4	11,0
Pomorskie	25,1	23,2	1,8	1,5	7,3	6,0
Śląskie	60,1	57,6	2,5	2,3	4,2	3,8
Świętokrzyskie	10,8	10,2	0,6	0,5	5,8	4,6
Warmińsko-mazurskie	*	*	*	*	*	*
Wielkopolskie	*	*	*	*	*	*
Zachodniopomorskie	*	*	*	*	*	*
Polska	3 327,1	3 240,8	86,3	68,6	2,6	2,1

*Dane w kolumnach nie sumują się. Ustawa o statystyce publicznej zabrania publikować dane gdy dotyczą tylko 3 jednostek w grupie lub udział jednego podmiotu w grupie stanowi powyżej trzech czwartych całości.
Źródło: obliczenia własne na podstawie niepublikowanych danych GUS

Tab. 26. Przychody największych biur podróży w 2007 roku

Nazwa biura	Przychody w mln zł	Wzrost w stosunku do 2006 r. w %
TUI Poland	363	21
Triada	300	62
Itoka	281	90
PBP Orbis*	242	13
Neckermann	219	11
Alfa Star	201	57
Rainbow Tours	162	49
Ecco Holiday	132	0,5
Almatur	76	21

Źródło: własne badania ankietowe Instytutu Turystyki oraz dane z Rzeczypospolitej z 9 maj 2008 r.

*Od wielu lat dominującą pozycję pod względem wielkości przychodów zajmował na polskim rynku Orbis. Wynikało to z tego, że przychody podawane w poprzednich latach m. in. w Rzeczypospolitej obejmowały całą działalność biura, tj. oprócz organizowanych przez siebie wycieczek, również sprzedaż agencji, sprzedaż ubezpieczeń i biletów lotniczych, działalność kantorów i inne. Dane znajdujące się w powyższej tabeli obejmują przychody uzyskane tylko z działalności turystycznej.

mniejszej o te jednostki, które zawiesiły działalność, zostały zlikwidowane, nie rozpoczęły działalności lub znalazły się poza zakresem badania) pozwalającą na uogólnianie wyników. Uogólnione dane uzyskiwane są dla całego działu 63 (Działalność wspomagająca transport; Działalność związana z turystyką), a więc obejmują więcej podmiotów niż tylko biura podróży (także np. działalność pilotów i przewodników).

Szacuje się, że w 2006 roku na polskim rynku funkcjonowało ogółem 5533 małe biura podróży (łącznie z agencjami nierejestrowanymi w centralnej ewidencji), tj. o 487 biur więcej niż w 2005 roku. W porównaniu z 2005 roku wzrosły przychody z całokształtu działalności tych biur (wyniosły 2 853,0 mln zł) oraz przychody ze sprzedaży produktów (wyniosły 2 698,9 mln zł): o 11,7%.

Najwięcej małych biur podróży – 1124 jednostek – działało w województwie mazowieckim. Co za tym idzie, również w tym województwie osiągnięto najwyższe przychody, zarówno z całokształtu działalności (734,9 mln zł), jak i ze sprzedaży produktów (727,9 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 25,8% i 27,0% całości przychodów. Kolejnymi województwami pod względem liczby małych biur podróży i jednocześnie najwyższych przychodach z całokształtu działalności i sprzedaży produktów były: małopolskie – 891 biur, śląskie – 713, dolnośląskie – 507 oraz wielkopolskie – 387 biur.

Najmniej małych biur podróży znajdowało się w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i opolskim. W tych województwach osiągnięto też najniższe przychody z całokształtu działalności i ze sprzedaży produktów.

Trzy województwa, w których znajduje się największa liczba małych biur podróży: mazowieckie, małopolskie i śląskie, osiągnęły ponad połowę (51,7%) przychodów z całokształtu działalności wszystkich małych biur podróży. Również te województwa przodowały w liczbie zatrudnionych osób ogółem, jak i tych dla, których małe biuro podróży jest głównym miejscem pracy. Tam też

Zatrudnienie w biurach

kwota wypłacanych wynagrodzeń osiągnęła największą wysokość (tab. 27).

Przychody z całokształtu działalności małych biur podróży w latach 2001 - 2006 stale się zmieniały. W 2002 liczba małych biur nieznacznie wzrosła (o 44 biura), ale dochody spadły o 68,9 mln zł. Natomiast w 2003 roku liczba biur podróży zmniejszyła się o 214 podmiotów (do 4811 jednostek), a przychody wzrosły o 276,1 mln zł. W 2004 roku liczba biur podróży znacznie wzrosła (do 5984 jednostek), wzrosły również znacząco ich dochody – do 3 798,4 mln zł. Rok 2005 przyniósł kolejne zmiany, bo znacząco spadła zarówno liczba małych biur podróży, jak i ich przychody. W 2006 roku ponownie wzrosła zarówno liczba małych biur – do 5533, jak i ich dochody do 2 853,0 mln zł.

5.3. Podsumowanie

W ostatnim roku poprawiła się sytuacja ekonomiczna zarówno średnich, dużych, jak i małych biur podróży. Łączne przychody 5637 biur podróży i agencji turystycznych w 2006 roku wyniosły 6 180,1 mln zł, w tym przychody 104 biur zatrudniających co najmniej 9 osób – 3 327,1 mln zł, a 5533 biur zatrudniających mniej niż 9 osób – 2 853,0 mln zł.

W 2006 roku wzrosła liczba i przychody małych, średnich i dużych przedsiębiorstw. W 2000 roku przeciętny przychód, obliczony dla średnich i dużych biur, wynosił 12,3 mln zł, w 2005 – 28,2 mln zł, a w 2006 roku – już 32,0 mln zł. Jednocześnie wśród małych przedsiębiorstw (zatrudniających do 9 os.) w 2000 roku średni przychód wynosił 546,8 tys. zł, w 2005 roku

spadł do 478,9 tys. zł, a w 2006 roku wzrósł już do 515,6 tys. zł. Pod względem dochodów osiągniętych w 2006 roku, wskaźniki przemawiają za średnimi i dużymi przedsiębiorstwami, ale pod względem rentowności: zdecydowanie za małymi. Warto podkreślić, że również w 2005 roku rentowność była znacząco wyższa w małych przedsiębiorstwach: wynosiła 7,7%, podczas gdy w średnich i dużych jedynie 2,1%.

Tab. 28. Przychody z całokształtu działalności małych biur podróży w latach 2001-2006

Lp.	Lata	Liczba podmiotów	Przychody w mln zł
1.	2001	4981	2 723,8
2.	2002	5025	2 654,9
3.	2003	4811	2 931,0
4.	2004	5984	3 798,4
5.	2005	5046	2 416,8
6.	2006	5533	2 853,0

Źródło: niepublikowane dane GUS

Tab. 27. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla małych biur podróży, według województw, w 2006 roku

Województwo	Symbol województwa	Liczba jednostek	Pracujący ogółem	w tym dla których jest główne miejsce pracy w osobach	Wynagrodzenia w tys. zł.	Przychody z całokształtu działalności w tys. zł.	Przychody ze sprzedaży produktów w tys. zł.	Koszty z całokształtu działalności w tys. zł.
Ogółem		5533	12268	8872	106842,1	2853007,2	2698854,7	2641312,2
Dolnośląskie	02	507	1028	740	7848,4	217820,6	212648,4	200521,6
Kujawsko-pomorskie	04	148	338	243	2535,5	70759,1	65000,4	65087,6
Lubelskie	06	143	307	221	2248,3	63227,5	58500,4	58095,9
Lubuskie	08	92	203	146	1600,7	43963,1	42702,2	40532,8
Łódzkie	10	237	577	416	4817,8	130185,4	121373,2	120313,8
Małopolskie	12	891	1685	1215	13571,1	370616,5	303678,2	341982,4
Mazowieckie	14	1124	2647	1934	29259,9	734919,2	727890,6	686786,2
Opolskie	16	116	235	168	1482,1	43822,2	36388,0	39985,2
Podkarpackie	18	142	359	258	2563,2	72642,8	66726,8	66674,0
Podlaskie	20	119	264	191	2310,4	61638,8	58378,9	57072,7
Pomorskie	22	369	800	580	7510,9	196497,0	194536,7	182477,6
Śląskie	24	713	1737	1251	13318,5	369178,7	367800,1	339919,2
Świętokrzyskie	26	74	178	129	1734,5	44931,2	41503,2	41788,1
Warmińsko-mazurskie	28	175	356	255	2371,9	68794,2	63535,0	62937,1
Wielkopolskie	30	387	914	661	8044,4	214175,7	203840,6	198371,1
Zachodnio-pomorskie	32	296	640	463	5624,6	149835,2	134352,1	138766,9

Źródło: obliczenia na podstawie niepublikowanych danych GUS

Zatrudnienie w biurach

zbliżony poziom: odpowiednio 9,3%, 10,0% i 9,4 % całości zatrudnionych.

Najwięcej pracowników biur podróży zatrudnionych było w województwie mazowieckim, a następnie w województwie śląskim i małopolskim.

Najmniej osób zatrudniały biura podróży w województwach: świętokrzyskim, lubuskim, opolskim i podlaskim.

6.1. Podsumowanie

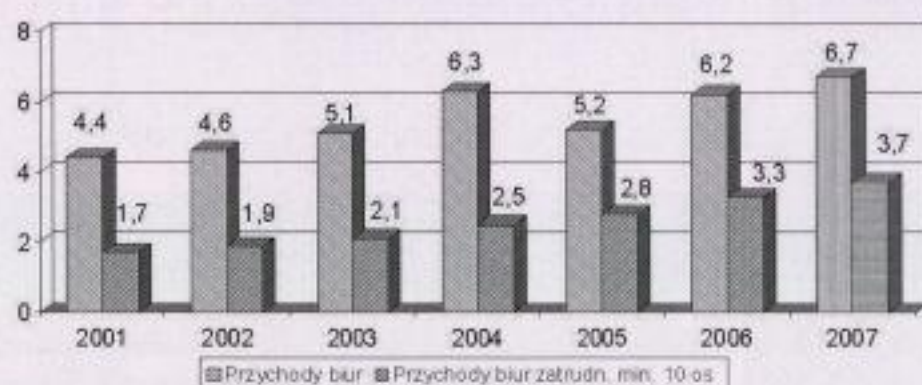
Małe przedsiębiorstwa turystyczne dają dużo więcej miejsc pracy niż średnie i duże. Liczba małych przedsiębiorstw w ostatnim roku wzrosła, dostarczając nowych miejsc pracy. Liczba pracowników tam zatrudnionych jest znacznie wyższa niż w średnich i dużych biurach podróży.

ZAKOŃCZENIE

Mogłoby się wydawać, że kondycja branży turystycznej, a konkretnie biur podróży nie jest najlepsza, bo tylko co piąty Polak, jadąc za granicę, korzysta z usług organizatorów imprez turystycznych. A poza tym ciągle jakieś biuro podróży bankrutuje i ogłasza upadłość. Tymczasem od kilku lat łączne przychody biur podróży rosną. Już myślano, że rok 2006 był rekordowy, bo łączne przychody sięgnęły 6,2 mld zł – o 1 mld więcej niż w 2005 roku (tj. o 19%). Jednak generalnie biorąc, w latach 2007 i 2008 tempo wzrostu przychodów i zysków nie powinno być mniejsze niż w latach poprzednich.

Można też przypuszczać, że biura, które pozostały na rynku, zarabiają więcej i są w lepszej kondycji finansowej. Roczne obroty stu największych biur podróży na polskim rynku osiągnęły ponad 3,3 mld zł i są aż o 2 mld większe niż dziesięć lat wcześniej.

Rys. 5. Przychody biur podróży w latach 2000-2008 w mld zł

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki

Tab. 29. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne małych biur podróży tj. zatrudniających do 9 osób według województw w 2006 roku

Lp	Województwo	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Rentowność obrotu brutto (w %)
1.	Dolnośląskie	217,8	200,5	17,3	7,9
2.	Kujawsko-pomorskie	70,8	65,1	5,7	8,0
3.	Lubelskie	63,2	58,1	5,1	8,1
4.	Lubuskie	44,0	40,5	3,4	7,8
5.	Łódzkie	130,2	120,3	9,9	7,6
6.	Małopolskie	370,6	342,0	28,6	7,7
7.	Mazowieckie	734,9	686,8	48,1	6,5
8.	Opolskie	43,8	40,0	3,8	8,8
9.	Podkarpackie	72,6	66,7	6,0	8,2
10.	Podlaskie	61,6	57,1	4,6	7,4
11.	Pomorskie	196,5	182,5	14,0	7,1
12.	Śląskie	369,2	339,9	29,3	7,9
13.	Świętokrzyskie	44,9	41,8	3,1	7,0
14.	Warmińsko-mazurskie	68,8	62,9	5,9	8,5
15.	Wielkopolskie	214,2	198,4	15,8	7,4
16.	Zachodniopomorskie	149,8	138,8	11,1	7,4
	Polska	2 853,0	2 641,3	211,7	7,4

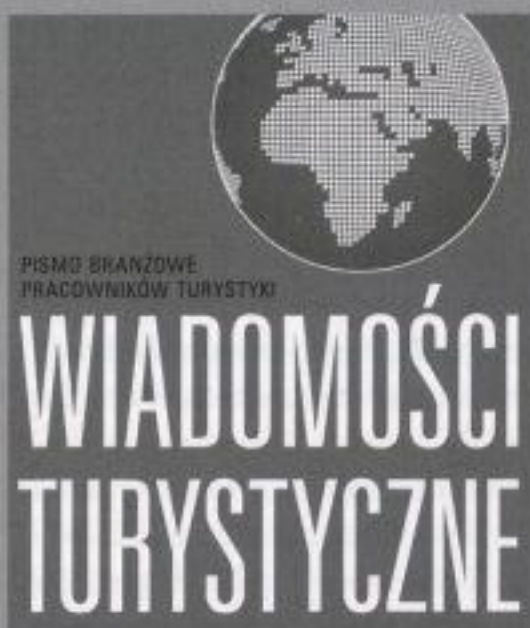
Źródło: obliczenia własne na podstawie niepublikowanych danych GUS

Tab. 30. Zatrudnienie w biurach podróży w latach 2002 -2006

Wielkość biura (przedział zatrudnienia)	2002	2003	2004	2005	2006
Do 9 osób	10 784	12 071	13 487	11 677	12 268
Od 10 do 49 osób	2 116	2 100	1 539	1 475	1 595
Od 50 do 249 osób	2 109	1 894	684	1 615	1 723
Powyżej 250 osób	2 314	1 714	566	553	1 616
Ogółem	17 323	17 779	18 276	16 320	17 199

Źródło: niepublikowane dane GUS

Lider profesjonalnej informacji
dla polskiej branży turystycznej.

Co dwa tygodnie otrzymujesz sprawdzone, rzetelne
informacje branżowe, opinie ekspertów niezbędne
w Twojej codziennej pracy.
Porady prawne i interpretacje przepisów.

Zamów prenumeratę – wypełnij i wyślij faxem 022 822 20 16

☐ Standard 131 PLN
(Roczna automatycznie
odnawialna)

☐ Terminowa
154 PLN
(Roczna)

☐ Edukacyjna 93 PLN
(Prenumerata dla szkół, studentów
i pracowników naukowych
turystyki)

Firma

NIP

Adres (wysyłki)

Imię i nazwisko

Telefon/fax

e-mail:

Liczba egzemplarzy

Od kiedy (miesiąc)

Kwotę zł za zamówioną prenumeratę wpłacę w ciągu 14 dni od otrzymania faktury VAT.
Upoważniamy Państwa do wystawienia faktury VAT bez naszego podpisu. Oświadczamy, że jesteśmy upraw-
nieni do otrzymania faktury VAT.

Wyrażamy zgodę na zamieszczenie naszych danych w bazie Wydawnictwa i wykorzystywanie ich w celach marketingowych
(zgodnie z ustawą z dn. 29. 08.1997 r. o ochronie danych osobowych, Dz.U.Nr 133 poz.8331 z możliwością wglądu do
swoich danych oraz prawem do ich aktualizowania) oraz otrzymywanie informacji drogą elektroniczną (Dz.U.Nr 144
poz.1204).

Data

Podpis/Pieczęć

e-Wiadomości Turystyczne

Prenumerata
„Wiadomości Turystycznych”
w wersji cyfrowej.

Atuty

- automatyczna dostawa na Twój komputer
- aktywne linki przenoszące na interesujące Cię strony www
- wyszukiwarka przeszukująca zawartość
 - możliwość zaznaczania tekstu i sporządzania notatek.

Jak to zrobić?

Wejdź na stronę www.netpress.pl
W dziale „Biznes” znajdź ikonkę
„Wiadomości Turystyczne” i kliknij na nią

Jeżeli korzystasz z systemu po raz pierwszy, ten poprosi Cię o rejestrację. Wpisz imię, nazwisko i adres mailowy. Następnie zainstaluj darmową przeglądarkę Zinio Reader.

Najedź kursorem na czerwony przycisk „Pobierz” i zapisz wersję instalacyjną na komputerze. Po-
czekaj cierpliwie, to może potrwać kilka minut.
Zainstaluj przeglądarkę przez otwarcie pliku z roz-
szerzeniem.exe

Gotowe. Teraz możesz już korzystać z cyfrowej
prenumeraty „Wiadomości Turystycznych”. Pa-
miętaj, że kiedy ściągasz magazyn na komputer,
musisz być podłączony do internetu.

Zamów

Prenumerata roczna – 131 PLN z VAT,

Jeżeli masz pytania, skontaktuj się
z „Wiadomościami Turystycznymi”
tel. 022 822 20 16

wt@wiadomosciturystyczne.pl

 EUROPEJSKIE

Zapraszamy Państwa do udziału w sprzedaży naszych produktów poprzez przystąpienie do **Programu Partnerskiego "Europejskich"**.

Zapewniamy:

- narzędzie do sprzedaży - Internet Booking Engine do umieszczenia na stronie internetowej Partnera,
- wsparcie w procesie integracji systemu ze stroną www,
- atrakcyjny system prowizyjny,
- wsparcie sprzedaży w postaci udostępnianych kreacji banerowych i materiałów informacyjnych dla produktów.

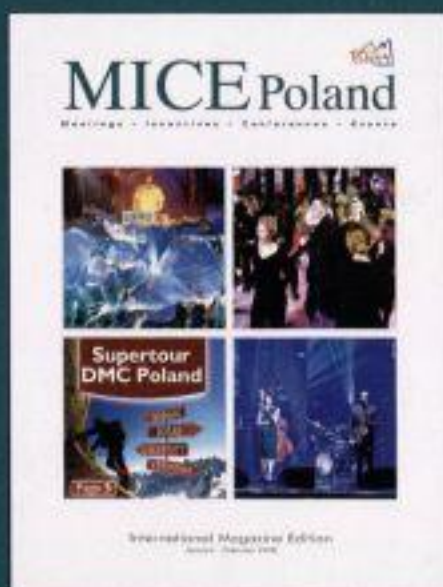
**Kup polisę
on-line**

Sprzedaż odbywa się poprzez witrynę Partnera
- pełna obsługa posprzedażowa po stronie Europejskich.

**Udostępnij swoim klientom kompleksową ofertę
turystyczną, obejmującą również ubezpieczenie podróży!**

Europäische Reiseversicherung AG Oddział w Polsce
ul. Chmielna 101/102 80-748 Gdańsk
www.europejskie.pl poczta@europejskie.pl

Cała branża w jednym tytule!

Jedyny w Polsce miesięcznik dla branży MICE
(Meetings, Incentives, Conferences, Events).

Co miesiąc sprawdzone informacje, analizy, trendy i inspiracje.
Raporty i tematyczne dodatki specjalne. Zamów prenumeratę.

www.micepoland.com.pl

Instytut Turystyki

Instytut Turystyki

Institute of Tourism

Statystyka

Informacje, wydawnictwa, strony internetowe www.intur.com.pl

Biblioteka

Ponad 15 tysięcy woluminów, katalog na stronach www.intur.com.pl

Publikacje

Kilkanaście publikacji książkowych, kilkadziesiąt informacji i raportów rocznie.

Adresy, Kontakty

Adres Pocztowy

Instytut Turystyki, ul. Merliniego 9a,
02-511 Warszawa

Telefon

+48 (22) 844 63 47

FAX

+48 (22) 844 12 63

E-mail

it@intur.com.pl

Działalność Instytutu Turystyki obejmuje:

- badania statystyczne realizowane w ramach rządowego Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej w zakresie turystyki i hotelarstwa,
- badania marketingowe na potrzeby tworzenia i promocji produktów turystycznych, w tym badania rynków zagranicznych i regionalnych,
- gromadzenie informacji o infrastrukturze, walorach, atrakcyjności turystycznej i ruchu turystycznym w województwach i wszystkich gminach w Polsce,
- gromadzenie informacji o podróżach, turystyce i infrastrukturze turystycznej Polski, Europy i świata,
- opracowywanie regionalnych i lokalnych strategii i programów rozwoju turystyki,
- opracowywanie specjalistycznych raportów na temat usług w zakresie turystyki, transportu, bazy noclegowej itp.

Wykorzystując gromadzone informacje i posiadaną wiedzę Instytut Turystyki na zamówienie wykonuje również:

- specjalistyczne badania ankietowe, wywiady i analizy sytuacji na wybranych rynkach turystycznych,
- opinie na temat celowości i opłacalności projektów,
- opinie na temat innowacyjności projektów turystycznych,
- feasibility study i biznesplany turystycznych projektów inwestycyjnych (w tym wyszukiwanie i ocenę lokalizacji inwestycji),
- badania rynku (w tym badania popytu i badania konkurencji),
- doradztwo w zakresie projektowania i realizacji przedsięwzięć, strategii i programów.

www.intur.com.pl